

TORONTÁL

Ára:
75
para

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel. Bečkerek, Obiliteva (Zápolya) u. 1
Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21
Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjazás szerin
Megjelenik naponta délben

Ára:
75
para

A Radics-párt tereptanulmánya.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, okt. 19.

Mint már közölte a „Torontál”, Lovrenkovity, Radics-párti képviselő napok óta Beogradban tartózkodik, ahol tárgyalásokat folytat ismert nevű politikusokkal. Lovrenkovity állítólag azért jött Beogradba, hogy maga és társai részéről a terept tanulmányozza, mert a jelek szerint komoly szándéka, hogy a beogradi parlamenti életben tevékenyen részt vesz.

Lovrenkovity tegnap hosszasan tárgyalt Gyonovittyal, a köztársasági-párt vezető férjijával, aki informálta őt a politikai helyzetről. Ugyancsak tegnap értekezletet tartott Protity Sztojannal, a radikális-párt ismert vezérével. Utána Barittyal, a Mehmed Spaho-csoport, valamint a földmives-párt megbízottjaival tanácskozott.

Lovrenkovity ma este visszautazott Zagrebba. Visszatérésére politikai körökben biztosan számítanak. Elutazása előtt újságíróknak kijelentette, hogy az idő most nem alkalmas arra, hogy egyes Radics-pártiak vegyenek részt a parlamenti életben, hanem csak ha csoportonként teszik ezt. Illetékes helyen ezt odamagyarázzák, hogy Lovrenkovity több disszidens képviselőtársával tér vissza Beogradba.

Görögország új államformája.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Athén, okt. 19.

Athéni jelentések szerint Venizelosz pártja, a republikánusok nagy propagandát rendeznek a köztársasági államforma érdekében, Venizelosz hívei azt hirdették, hogy Görögországot csak a köztársasági államforma boldogíthatja.

Athénben újabb zavargásoktól tartanak. A forradalmi bizottság állítólag bejelentette, hogy Konstantin híveit a haza ellenségeinek tekintik.

Meghalt vagy nem?

Berlin, okt. 19.

A német lapok erélyesen megcáfolják az Enver haláláról közölt hírt. Enver pasa ugyanis levelet írt egyik németországi barátjának, a melyben megemlékszik a költött halálhíréről is és kijelenti, hogy ellenségei bosszuságára élni s harcolni fog tovább is.

A mai nemzetgyűlés.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 19.

A nemzetgyűlés mai ülését Ribar dr. házelnök nyitotta meg, aki tegnap este visszatért Jakovból. A mai ülés napirendjére interpellációk voltak kitűzve.

A napirendelőtti első felszólaló Filipovity Petar földmives-párti képviselő volt, aki megkérdezi a házelnököt a háború alatt elpusztult ujoncok ügyében kiküldött bizottság jelentésének sorsa felől. Ribar dr. válaszában kijelentette, hogy a bizottság jelentését felkészítette és beadta s azt a legközelebbi ülés napirendjére fogja kitűzni.

Gosztinesár klerikális képviselő a beadott interpellációjára nézve felvilágosítást kíván a belügyminiszteről. Timotievity ugyanis állítólag tisztán politikai okokból elfüggesztette a ljubljana-i községi képviselőtestületet s így beleavatkozott községi gazdasági ügyek in-

tézésébe. Timotievity belügyminiszter elmondja, hogy a képviselőtestület tehetetlen volt, különben sem vezette a felfüggesztésnél semmiféle politikai szempont. Az új képviselőtestület választását december 3-ikára tűzte ki.

Dr. Korund képviselő kilejenti, hogy a felüggesztés kizárólag politikai okok miatt történt, még pedig azért, mert a képviselőtestület tagjainak nagyrésze szociálista és klerikális-párti.

Ivanity Momesiló (radikális) a legteljesebb mértékben elítéli az ilyen eljárást. Hasonló értelemben szólalt fel Bánity Szteván képviselő is.

A vita befejeztével Trifkovity Márko törvényegységesítő miniszter felolvasta a királyi ukázt, a melynek értelmében az idei rendes ülésszak befejeződik és az őszi ülés első ülése holnap délelőtt lesz.

A bolgár tisztek a paraszuralom ellen.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, okt. 19.

Szófiából érkező jelentések szerint a bolgár tisztek egyesülete kiáltványt adott ki, amelyben felhívja a népet, hogy rázza le a parasztdiktatúrát. Az erélyes hangú kiáltványok nagy feltűnést keltettek a lakosság körében.

A kormány szigorú rendeletben utasította a hatóságokat a falragaszok és röpiratok elkobzására. Az egyesületet még aznap feloszlatták, vezetőjét, Losarev Lukov tábornokot letartóztatták.

Gyakori hír.

Wien, okt. 19.

A közlekedésügyi miniszter elhatározta, hogy a vasuti tarifákat november 4-ikétől jelentékenyen felemeli. Hír szerint az emelés ujra százszázalékos lesz.

Kissé későn kezdik.

Páris, okt. 19.

A görög kormány elhatározta, hogy a berlini, wieni, madridi, tokiói, petrogradi, kopenhágai, krisztianiai, brüsszeli, hágai, stockholmi, varsói és durazzói követségeit feloszlattja.

Incidens a román koronázáson.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Temesvár, okt. 19.

Gyulafehérvárról érkezett hírek szerint a román királyi koronát a koronázási aktus előtt Pherekide, a szenátus elnöke a nedves lépcsőn eleszva elejtette. Az eset megdöbbenést keltett annyival inkább, mert hasonló eset történt 1894-ben II. Miklós orosz cár koronázásakor, amit a babonás orosz nép baljóslatnak fogadott el.

TÖZSDE

Október 19

Beograd. (Zárlat.) London 262, Páris 421, Newyork 6150, Szaloniki 157, Milano 250, Prága 18435, Berlin 210, Wien 0077, Bukarest 4038, Szófia 3950, Budapest 225.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 017, Hol-

landia 214-50, Newyork 546, London 2446, Páris 4035, Milano 2290, Prága 18, Budapest 02250, Bukarest 337, Varsó 00550, Wien 00074, Osztrák bélyegzett 00079, Zagreb 235.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Angol font 11300—11500, Márka 80—95.

Devizák: Berlin 80—95.

Előbb mégis a rokkantak...

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, okt. 19.

A háború alatt és az ország egyesítése alkalmával kifejtett kiváló munkásságok nemzeti elismeréséről szóló törvény szkupstinai bizottsága tegnap este ült össze. A tervek szerint a bizottságnak egy nap alatt kellett volna megvitatnia a törvényt, hogy az mai nap folyamán a szkupstinába kerülhessen. A bizottság azonban úgy határozott, hogy mivel a törvény fontos rendelkezéseket tartalmaz, másrészt meg évi huszmillió dinár, tehát nagyobb összegű kiadásai jár, előbb a kluboknak adja át megtárgyalásra s csak azután vitatja meg.

Politikai körökben az a vélemény, hogy előbb a rokkant- és tisztviselőtörvényt kell meghozni s csak azután lehet ezzel a kérdéssel törődni.

Az ellenzéki pártok hír szerint követelni fogják, hogy az építendő mauzoleumban nemcsak szerbek, hanem a neves horvát és szlovén hazafiak is helyet kapjanak.

A parlament mai ülése.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Beograd, okt. 19.

A nemzetgyűlés ma fejezte be a háromnapos ülést, amelyen a nyári szünet előtti ülésekről visszamaradt ügyeket intézték el. Holnap már rendes nemzetgyűlés lesz s ezzel hivatalosan is megkezdődött az őszi parlamenti élet.

A képviselői klubokat még mindig a nagy kérdés foglalkoztatja, hogy ki lesz a szkupstina új elnöke. A demokrata-klub egyhangúlag Ribar dr. jelenlegi házelnök mellett döntött, amiről Davidovity Ljuba, a klub elnöke még a délelőtt folyamán értesítette Pasityot. A miniszterelnök viszont a radikális klub állásfoglalását közölte a demokrata vezérrel.

A demokrata-klub háromtagu bizottságot küld ki, hogy az végleges megállapodjon a házelnök személyére nézve a radikálisok kiküldöttjeivel.

Ami az alelnöki széket illeti, bizonyos a személyi csere. A jelenlegi alelnök Hrahnicza dr., a Mehmed Spaho-csoport híve s így bizonyos a kibukása. Erre a tisztségre a klerikálisok tartanak legfőképpen igényt, mert hisz a parlamentben működő ellenzékiek közül ez a párt a legjelentékenyebb. Az alelnök személyét illetőleg pozitívum még nincsen s csak a jövő fogja eldönteni, ki kerül a Ház elnöki székébe.

2. oldal.

Franciaországban tilos a német márka vásárlása.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, okt. 19.

A francia pénzügyminiszter javaslatot terjesztett be, mely szerint a német márka vásárlása Franciaországban tilos. Kivéve, ha kereskedelmi ügyletek lebonyolítására kell. A vásárlás azonban akkor is csak a kereskedelmi kamarák felhatalmazásával történhetik.

Elfogadták a lengyel-jugoszláv kereskedelmi szerződést.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Varsó, okt. 19.

A lengyel-délszláv kereskedelmi szerződést mindkét ország kormányja elfogadta. Az aláírási ceremónia hír szerint holnap megy végbe. Lengyel gazdasági körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a konvenciónak.

Az angol munkásság programja.

A „Torontál” tudósítójának távirata

London, okt. 19.

Henderson munkásvezér oxfordi beszédében programot adott. Henderson kijelentette, hogy a párt elsősorban az ipari szervezetek elleni harcot, a munkabér ellenőrzési jogának a munkásság kezébe való átadását, a pénzügyi reform keresztülvitelét, a hadikiadások csökkentését és a megtakarított összegek nevelési célokra való felhasználását tűzte ki programjában.

A magyar politikából.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, okt. 19.

A keresztény egység pártja Csilléry elnöke alatt ülést tartott, a melyen megjelent Bethlen miniszterelnök, a népjóléti és közoktatásügyi miniszter is. A miniszterelnök kijelentette, hogy a nemzetgyűlés együttartását ellenezni fogja. Ezután ismerteti a kormány téli munkaprogramját.

A jóvátetelekről szóló híreket komolytalan híreszteléseknek mondotta, mert szerinte a tárgyalások most vannak folyamatban s így eredményekről korai beszélni.

A Csehszlovákiával megkötendő gazdasági szerződésre vonatkozólag Bethlen elmondotta, hogy a tárgyalások a legjobb mederben folynak.

A vagonlakókért, Bethlen kijelentése szerint, mindent elkövettek. Gondoskodtak arról, hogy félre minél több vagonlakónak juttathassanak emberséges lakást.

Végül kijelenti, hogy Rassayék támogatására nincs szüksége. A keresztény politikának nem az antiszemitizmusban kell megnyilvánulnia, hanem pro keresztény politikát kell csinálnia. Hiszi, hogy tulságos temperamentummal inkább ártanak a keresztény politikának, mint használnak.

Luganoban lesz a keleti békekonferencia.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, okt. 19.

A sajtó szerint a kormány november hatodikát ajánlja a közelkeleti általános békekonferencia idejéül.

A konferencia helyéül az angorai kormány Szmirnát, Firenzét vagy Luganot kívánja. Valószínűleg Lugano mellett fognak dönteni.

Az adósság örökké aktuális.

Páris, okt. 19.

Bradbury tervezetere beadott ellenjavaslatban a franciák kijelentik, hogy a jóvátételi kérdés rendezése csak úgy lehetséges, ha ugyanakkor az egymás közötti adósságokat is rendezik. Morgan hajlandó a bizottságban résztvenni, ha az összes jóvátételi bizottsági tagok meghívják.

Bradbury szerint a márka stabilizálható, ha hétszázötven márkára egy dollárt számítanak. Javasolja, hogy a stabilizáláshoz szükséges dologi szállítást meghatározott időre kitűzzék.

A produktív kereskedelem

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, okt. 19.

Az adódetektívek általános adótitkolási razzíát tartottak, amelyen közel százmillió korona adóeltitkolásra jöttek rá. Különösen a textilipari cégeknél. Harmincöt nagy budapesti cégnél nyomoznak, ahol egy milliótól öt millióig terjedő adóeltitkolást találtak. A vámiltékek befizetése körül is nagy mulasztásokat tapasztaltak, amely az államnak szintén 40-50 millió korona kárt okozott. A kihallgatások napirenden vannak. Rájöttek, hogy a legtöbb cégnél hamis könyvvezetés folyik. A cégek könyveit lefoglalták és ellenük magánokirathamisítás miatt megindították az eljárást.

Spartacusok.

Berlin megkapta a békét s Berlin utcáin újra dörögnek a fegyverek. A vörös rém duhaj lázadása ma éppen olyan öklöket emelget, mint amilyenekkel alig egy éve fenyegetődött. Az elkeveredés, dac s a esapások minden mindegy szentenciája tömegbe zavarta a békes embert s a háztetős harcok forradalmakat újra kigyújtotta az a béke, amelynek csak távoli fenyegetőzése is annakidején felszította őket.

Nem az első és nem az utolsó. Nem először történt, hogy ország, nemzet az idegenek által ásott sír helyett beleugrott abba, melyet maga ásott. Nem először történt, hogy ország, nemzet, nem talált más kivezető utat, mint tehetetlen dühvel nekimenni a falnak. Berlin csak megelőzte és ismételte a példát. Élni nem tud, reménye nincsen s a levegőbe lendült ökölrel saját megkínzott fejét veri.

Németország tehertől görnyed. Maga érzi, hogy nem bírja el őket, de akik rárakták, nem törődnek vele. Maga érzi, hogyha egy lépést is elindul alatta, feltarthatatlanul összeroppan. Akik rárakták, izmait nézik és konstatálják, hogy többet

is elbirna. De a megingó tagok, az izmok összeesüklő remegése igazságot kiált a teherrel sújtott mellett. Aki a sulyok kintja alatt nyög, hamarabb tudja, mikor rogy össze. Hamarabb tudja, hogy összeroppanása elpusztít mindent saját számára, anélkül, hogy bárkire haszonnal járna.

Németország nem bírja a terhet. A suly nehéz, ereje kevés. Éróben növekedni terhelte váakkal nem igen remélhet, mai erejével, mai ferhei alatt szükségszerűen összeroppan.

A bolsevizmus ázsiai réme Közép-Európa szíve körül cirvál. Azok hozták oda, kik nagyhangú szavakkal Ázsiára való lokalizálását jelentették be. Feltámasztották porladásából, mert az imperializmus veszélyétől félték. Feltámasztották könnyelműen, feltámasztották rövidlátásból, megnyugvást, teherbírást, életet követelve attól a néptől, melynek álmát elvették, megkötött izmait kolosszust döntő terhek alá rakták, akit lassú, kínos halálra ítélték.

HIREK

Eljegyzés. Jermovics Jenő eljegyezte Kardos Rózsikát. (Minden külön értesítés helyett.)

Magas kítüntetést kapott a bukaresti szerb követ. Beogradból jelentik: Csolak Antics ezredes, bukaresti szerb követet a román király a román csillag-rend nagykeresztjével tüntette ki.

Lelkészbeiktatás. A panesevői ref. egyházközség új lelkészének, Vass Antalnak, ünnepélyes beiktatása október 22-én, a délelőtt fél 10 órakor kezdődő istentisztelet keretében fog megtörténni.

Hamis egydinárosok. Novi Sadról jelentik: A fogyasztási szövetkezet pénztárának felülvizsgálása alkalmával hamis egydináros bankjegyeket találtak. A rendőrség megindította a nyomozást.

A ref. templomban október 22-én, vasárnap, a lelkész akadályoztatása folytán, nem lesz istentisztelet.

Egy lengyel bank valamennyi tisztviselőjét letartóztatták. Berlinből jelentik: A lengyel takarékpénztár-königshüttei fiókjából betörők állítólag 40 millió birodalmi márkát és 150 millió lengyel márkát raboltak el. A fiók valamennyi tisztviselőjét letartóztatták, mert az a gyanu, hogy az egész betörés csak színlelt manőver

Elsülyedt gőzös. Stokholmból jelentik, hogy a Cornelis holland gőzös Grundhaltennál elsülyedt. A gőzösen huszonöt főnyi legénység volt, amely valószínűleg szintén tönkrement.

A fascisták bosszúval fenyegetődnek. Rómából jelentik: Az ausztriai Steinach községben egy csomó innsbrucki német diák behatolt egy olasz villába és revolverrel arra kényszerített három ottlakó tisztviselőt, hogy azonnal hagyja el a községet és távozzék Ausztriából. A Popolo D'Italia, a fascisták lapja, amely hírül adja ezt az esetet, azt írja, hogy Olaszország hetvennégy milliót ajándékozott az osztrák koldusoknak, egyúttal pedig azzal fenyegetődik, hogy a fascisták irgalmatlanul meg fognak bosszulni minden sérelmet, amely Ausztriában lakó olaszokon esik. Walter tiroli képviselő Facta miniszterelnöknél tiltakozott a tiroli autonómia felfüggesztése ellen.

A „Postafőnök ur” című tegnapi cikkünkben megírtuk, hogy a becskerekai postafőnök megtiltotta tisztviselőinek, hogy a felekkel szerb vagy németen kívül más nyelven érintkezzenek. Erre a hírre nézve rosszul informáltak bennünket, minthogy ez a rendelkezés csak a személyzet egymásközötti viszonyára vonatkozik és nem a postai alkalmazottak és a közönség közötti érintkezésre.

Uj Leonardo da Vinci képet találtak? Vannak dolgok, amelyek majdnem sohasem kerülnek le a napirendről. Ezek közé tartozik az is hogy mindig találnak régi festményeket és lassankint kisül, hogy a régi mesterek festményei nemcsak hogy mind előkerülnek, de jelentősen megsokszorozódnak. Különösen Leonardo da Vincivel, a renesans nagymesterével cselekszik ezt nagy előszeretettel az amatőrök, később aztán kiderült, hogy csak tulbuzgóság vol: az egész. Most egy kis francia faluban találtak meg állítólag Leonardo da Vinci monstruozus képének, a Filippo Visconti fölött aratott győzelemnek első fel-dolgozását. A művész 1505-ben fogott hozzá a kép megfestéséhez. Többször félbeszakította, végül egészen abbahagyta. A kép kartonja azonban megmaradt és studium céljaira használta fel többek között Rafael is, aki egész sereg vázlatot készített róla. Most egy Tenaud nevű abbé találta volna meg a remekművet, de meg kell várni, hogy tényleg eredeti Leonardo da Vinciről van-e szó, vagy csak valamely másolatról.

Példás büntetés. Zagrebból jelentik: A drágaság elleni bíróság fadrágítás miatt Rosenfeld Naton kereskedőt hat havi börtönre, ötven-ezer dinár pénzbüntetésre, valamint a husz vagon fának elkobzására ítélte. A rendőrség ezenkívül megindította a kereskedő ellen a kiutasítási eljárást.

Agyonlőtték, mert lengyel képviselőjelöltnek lépett föl. Lembergből jelentik: Capizeonpában Twrdohlik tanárt, aki az ukrán-párt határozata ellenére lengyel képviselőjelöltnek fellépett, agyonlőtték. A rendőrségi nyomozás szálat az ukrán-párt felé vezetnek.

asztal
bator
faltár
száll
nótor
érdek
az as
A m
gyítás
rodal
sága
latot.
telez
mond
A
— a
értelm
pest.
többi
a Na
Velik
épüle
igazs
Mi
detbe
keze
végü
szeb
mond
tánc
elhar
ki se
rek. D
Sebes
mely
A tár
recep
1.
lépés
2.
3.
4.
tesz
cosr
5.
6.
Me
a Fox
csuss
kább
aprék
afel.
igen.
A
kek
eokra
áruki
pénz
zása
Bank
druža
rek.
V
nál.
szám
H
tók,
hask
szül
jában
drova
váll
Sza
per
iroda
K
nyug
felü
ered
(hián
lépés
Vel

* A veliki becskerek „Jósziv”-asztaltársaság folyó hó 21-én, szombaton este 8 órai kezdettel, az asztaltársaság helyiségében, „Drina”-szálloda (Osztó-féle vendéglő) dísznótoros vacsorát rendez, melyre a t. érdeklődőket tisztelettel meghívja az asztaltársaság vezetősége.

A nemi betegségek kötelező gyógyítása. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés népesedési bizottsága elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely a nemi betegségek kötelező orvosi gyógykezelését mondja ki.

* Atutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Mi lesz a téli idény tánca? Kezdetben volt a boszton, aztán következett a tangó, utána a foxtrott és végül a shimmy, mely a világ legszébb tánca — mint ahogy a nóta mondja — és mindenki ismeri. A táncok dicsősége nem sokáig tart, elharvad az idény divatjával. Még ki sem táncolták magukat az emberek. Deuvilleből, Biarritzól és Saint-Sebastianból új táncot jelentenek, melynek ez a neve: „Fox Blues”. A táncot le is írják és itt közöljük receptjét. Hat figurából áll:

1. A táncoló pár nagyon hosszú lépéssel előre megy.
 2. A táncolók megfordulnak.
 3. A táncolók oldalt fordulnak.
 4. A táncolók egész fordulatot tesznek, úgy hogy a táncos a táncosnő elé kerül, de átkarolva tartja.
 5. Egy keringőszerű fordulat.
 6. A táncosok nyolcast alkotnak.
- Megjegyzik a táncmesterek, hogy a Fox Blue táncosának nem szabad csusszantaniok lábukat, hanem inkább tipegniök. Az oldalépések igen aprók előre és igen nagyok hátra felé. A zenéje pedig a hírek szerint igen kedves.

* Atutalások, hitellevelek és csekk az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúna Banka D. D.). Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

* Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefon-szám 329.

* Halesont nélküli fűzők, melltartók, mellfűzők, orvosi rendelésre haskötők a legjobb minőségben készülnek Arnstein Józsa fűzőszalonjában Veliki Beeskerek, Alexandrova u. 22. Régi fűzők alakítását is vállalom.

Szakképzett gyári tisztviselő
perfekt német-szerb levelező
irodai vagy hasonló állást keres.

Megkeresések „Óvadé-
képes” jellegre a kiadóba
kéretnek. 1816

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálást és vasuti szállítástól eredő mindennemű visszereseket (hiányok, sérülések és határidő túllépések). Fogad d. e. 10-12 óráig.

Vel. Beeskerek, Etvesova u 5.

Az angol kormány lemondott.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, okt. 19.

A kormány tagjai igyekeznek a választásokat januárig elhalasztani, hogy a konzervativoknál szakadást idézzenek elő. A liberálisokkal folytatott tanácskozásnál Lloyd George kijelentette, hogy minden a konzervativ miniszterek határozatától függ. Chamberlain felfogását elutasítják, megválnak a pártban viselt állásától és a kabinet beadja lemondását.

A 2000-ik évben.

Az újság mindig csak a jelenről beszél, arról, ami az olvasó szeméi előtt történik. Pedig ha az olvasók maguk is látják, hogy mi történik körülötük, akkor minek írnak épen arról az újságok? Az emberek kíváncsiabban olvasnák azt, hogy mi fog történni a jövőben.

S nem kell épen boszorkánynak lenni az embernek, hogy ezt elmondhassa.

Például lássuk, mi fog történni a 2000 ik évben. A föld még mindig forog. A nemzetek vagy köztársaságokban élnek, vagy császárok és királyok uralkodnak fölöttük. S egyiknek sincs jobb dolga, mint a másíknak.

Az utcák neveit számozák váltják föl s így kiáltunk a kocsisnak: „Kocsis, vigyen a 2472. utca 5 szám alá”. Ez sokkal kényelmesebb lesz mind a kettőnkre nézve.

A naturalizmus uralkodik az irodalomban és a színpadon.

A második fölvonásban szindarabokban a színészek uszónadrágban játszanak, a színésznők is. A bailetinák ruha nélkül táncolnak, mert a ruha kényelmetlen.

A monolog még mindig divatos, de már hárman szavalják és trilognak nevezik.

Az ipar rohamosan halad: tömörök az új találmány. Ezer koronás kalapok már nincsenek, — a legdrágább kalap 15 korona.

Mindenkinek van léghajója s már csak ezen járnak az emberek.

A villamosság uralkodik mindenben.

A palackból villamossággal öntik a bort a pohárba s a katonák villamos harangszóra lépkednek.

A fiatal nők is az idegességtől annyira villamosok lesznek, hogy aki rájuk néz, menten fölindul s ha megérinti őket, szikrát vetnek.

Ez a fizikai tünemény különösen jól fog sikerülni a férjes nők és a nőtlen férfiak között. De azért az elvált férj is alkalmas erre a kísérletre.

A halottégetés nagy divatba jön. Már nem mondják az emberek, hogy „Temetésről jövök”, hanem azt mondják, hogy „Szegény Samu barátom égetéséről jövök.”

A galvanoplasztika is csodásan fejlődik.

A nagy embereket, ha meghalnak, épen úgy fém-fürdőbe teszik, mint ahogyan most ecetbe teszik az ugorkát.

Igy galvanoplasztikai másolatot lehet készíteni az embernek az anyósáról is; az anyóst ily módon örökre meg lehet tartani a háztartásban.

Az orvosi tudomány is csodálatosan halad.

London, okt. 19.

Lloyd George Leedsben tartott beszédében kijelentette a parlament feloszlását. A választások november 14-ikén vagy 18-ikán lesznek. Ha a többség Chamberlaint cserbenhagyja, úgy az egész kormány lemond és Lloyd George azt fogja a királynak javasolni, hogy a függetlenek egyik vezérére bizza meg a kormányalakítással.

London, okt. 19.

(Reuter.) A kormány ma beadta lemondását.

Például halálraitélnak két gyilkost. A kivégzés után a doktor a lemetzett fejeket gyorsan visszaülteszti a törzsekre s aztán olyan ügyesen varrja össze, hogy a gyilkosok friss egészségben hagyják el a vesztőhelyet.

Az egyik például fűszeres lesz, a másik pedig droguista. Most mind a ketten nagyon drék emberek és boldog családapák.

Valószínűleg a vérpadon töltött kellemetlen perc változtatta meg a jellemüket. Ez annál is inkább valószínű, mert a doktor nagy sietségében egyiknek a fejét a másíknak a testére varrta.

Ilyen dolgok történnek a 2000 ik évben.

Kemal pasa útja az anafartai győzelemtől Sivasig.

Írta: Mehmed Nureddin,

a török távirati iroda szerkesztője.

A műezmin kiáltó szava, az angorai ciprusok susogása, az Östürán méhéből, a nagy ázsián pusztákból fogant diadalmas hadseregek harci zaja messze kiáltja a világba, hogy eljött a bátorlelkű férfi, a győzedelmes hadvezér, aki új életre támasztotta a halálra szánt török népet: itt áll hódító seregeinek élén Musztafa Kemal. Agyában hatalmas tervekkel, lelkében fanatikus tüzzel, kezében jól szervezett hadsereggel megálljt kiált népének ellenségei felé. És ha valaki, úgy a nagy Kemal ismét megszervezendő majd az erős birodalmat, a melyen nyugodtan kormányozhatnak majd a prófata tanokái, a szultánok népeik örömeire és boldogságára.

Az új Törökország megteremtője Musztafa Kemal pasa nagy szerepet játszott már az ifjú törökök mozgalmában is. Ebben az időben is vezérkari tiszt volt, aki azonban éppen szerénysége miatt nem szerepelt egy sorban az akkori idők többi hőseivel. A tripoliszi háboruból jelent meg újból Kemal pasa Enver beyel, az akkori berlini attaséval együtt. Itt mutatja meg legelőször hatalmas szervező erejét, megszervezi Bingasban a szenuszziakat, úgy hogy Enver bey nagy hírnevét tulajdonképpen Musztafa Kemal pasa hatalmas szervezőképességének köszönheti. A tripoliszi háboru után egy ideig teljesen visszavonultan él az aktív katonai élettől. Majd később a diplomáciai pályán helyezkedik el, amennyiben Fethy bey szófiái követ mellé ke-

rült. Szófiában azután alkalma volt a kiváló katonának megismerkedni a balkáni politika minden részletével és betekintést nyert az európai mozgalmakba is.

A világháboru kitörésekor már mint hadosztályparancsnokot látjuk megjelenni a Dardanellák védelmében. Első győzelmét az anafartai híres csatában aratta az angolok fölött. Ez alkalommal 34.000 angol veszítette életét. A győzelem eredménye a tengertől elzárt Konstantinápoly fölszabadítása volt s ez a győzelem egyttal eldöntötte a Dardanellák sorsát is. A véres ütközetben maga Kemal is súlyos sebet kapott s így saját vére árán szerzett dicsőséget a török népnek. Ez a győzelem csakhamar kiemelte nevét a világháboru hősei közül és a központi hatalmak vezérkarának szeme Musztafa Kemal felé irányult. A szultán ekkor tábornokká nevezte ki és több hónapi konstantinápolyi tartózkodás után a kaukázusi hadsereg jobbszárnyának főparancsnokságát bízta rá. A Kaukázusban a török hadsereg súlyos harcokat vívott az orosz haderővel, amely Üszkenderol felé igyekezett előnyomulni. Musztafa Kemal tábornok aránylag kis hadseregével a többszázezer főnyi orosz hadsereg előnyomulását megállította és győzelmes harcaival Törökország igen nagy területét mentette föl.

Kemal előrelátó zseniális szelleme a győzelmes harcok közben is megérezte azt, hogy a központi hatalmak helyzete egyre súlyosabbá válik és egyre halványul a győzelem reménye. Ekkor lemondott a kaukázusi hadsereg parancsnokságáról és minden haditevékenységtől visszavonulva hosszabb ideig Konstantinápolyban tartózkodott. Ebben az időben alakult meg Németországban a központi hatalmak hadseregeinek vezérkari tábornokaiból az úgynevezett haditanács. Musztafa Kemal az akkori török trónörökösével, a jelenlegi szultánnal együtt Törökországot képviselte ebben a haditanácsban, egyidejűleg pedig a trónörökös katonai nevelője volt. Ekkor már világosan látta Kemal, hogy Németország elvesztette a háborút. Ekkor gondolt először azokra a súlyos megpróbáltatásokra, amelyek a háboru elvesztése esetén majd hazáját fenyegetik és ekkor kezdett azokkal a tervekkel foglalkozni, hogy miként hátríthatja majd el a hazáját végpusztulással fenyegető veszedelmet. A haditanács tanácskozásainak előterében a palisztinai front kérdése állott. Ennek a frontnak a sorsa az egész háboru kimenetére döntő hatást gyakorolt. Vilmos császár maga jelentette ki ebben a haditanácsban, hogy egyetlen katona tudja csak ezen a fronton a központi hatalmakat fenyegető veszélyt elhárítani és ez Kemal pasa. Annál jelentőségtelesebb volt ez a kijelentése a császárnak, mert a palisztinai hadsereg főparancsnoka ebben az időben Falkenhayn és Liman von Sanders, kiváló német tábornokok voltak, akik azonban tényleg nem bizonyultak elég erőseknek arra, hogy ezt a frontot tartani tudják.

Mikor Kemal visszatért Konstantinápolyba, csakugyan kinevezték őt az Ylldirín-hadsereg parancsnokává, amelynek feladata volt a palisztinai fronton föltartani az entente-hadsereg előretörését. Ez a hadsereg azonban meglehetősen

megtépzott állapotban volt, úgy hogy az akkori török főparancsnok, Enver pasa határozott ígéretet tett Kemálnak, hogy a szükséges utánpótlást egy emberanyagban, mint municióban rendelkezésére fogja bocsátani. Közben azonban a kaukázusi fronton is veszélyessé vált a helyzet, mire a Kemálnak szánt katonaságot erre a frontra szállították, úgy hogy Kemal mindössze 6000 főnyi erősítést kapott. Emellett az ugyancsak neki szánt és elszállításra kész munició az egyik török kikötő vasúti állomásán egy véletlen robbanás következtében megsemmisült. Mindez már a háború vége felé történt. Musztafa Kemálnak egy aránylag elenyészlő esekély számú hadsereggel kellett feltartóztatnia az akkor már kétségtelenül győztes entente-seregek előretörését. Hossza és súlyos harcok után sikerült neki az angol főparancsnoksággal meglehetősen előnyös feltételek mellett fegyverszünetet kötni. Ezzel a fegyverszünettel le is zárult Kemal pasa világháború alatti szereplése.

A világháború elvesztése után a központi hatalmakkal együtt Törökország is fegyverszünetet kötött az entente hatalmakkal. A fegyverszünet alatt Kemal pasa Konstantinápolyba vonult vissza, de állandóan éber figyelemmel kísérte az eseményeket. Láttá, hogy a török nemzet vezetése gyenge, akarat nélküli emberek kezébe került. A törökség akkori vezetőinek az volt a jelszava: mindenben engedelmessékedni az entente parancsainak és inkább politikával próbáltak eredményeket elérni, mint bátor erőteljes fellépéssel. Kemal ebben az időben sokszor figyelmeztette az akkori nagyvezért, Feryt pasát, hogy mutassanak egy kis erőt is és hogy nem szabad egy nemzetet annyira lealáznia és nem szabad engedni, hogy a törökséget ily gyalázatosan letiporják. Felfogása azonban nem talált visszhangra, mert az akkori török vezetőkörök a teljes lemondás és megadás politikáját követték.

Sötét, szomorú napok következtek akkor a törökségre. Konstantinápolyban az örmények és görögök a megszálló angol csapatok biztatására és vezetésével valóságos irtó hadjáratot kezdtek az ottani törökök ellen. Nagyon sokszor megtörtént, hogy a török őrségeket angol katonák vezetése alatt örmény és görög bandák éjjel megtámadták, sőt a kaszárnyákba is behatoltak és az ágyukban gyilkolták meg a török katonákat. Az angolok által felfegyverzett örmény és görög bandák behatoltak a házakba is. Elrabolták még a legszegényebb török lakosoknak is mindenét, házaikat pedig felgyújtották. Konstantinápoly valóságban balkáni rablófészekké süllyedt. Ezeket a szörnyűségeket a rendesinálás ürügye alatt Konstantinápolyba jött skót katonák által felfegyverzett és vezetett örmény és görög bandák követték el.

Eközben jött az a rettenetes leosztó hír, hogy a görögök az entente parancsára megszállták Szmirnát. Ekkor történt, hogy a török nemzetgyűlés Konstantinápolyban utolsó ülését tartotta, amelyen egyhangulag elhatározták, hogy csak olyan békekötéshez járulnak hozzá, amely teljes mértékben megfelel a török nemzeti érdekeknek.

Erre szent esküt — miszaki milli tettek. Az angolok valahogyan értesültek a dolgról és az angol katonaság körülfárta a nemzetgyűlés épületét. Behatoltak az ülésterembe, a hazafias érzésű török vezérek és képviselők legnagyobb részét letartóztatták és őket egy páncélos hajón Maltába deportálták. Sokaknak azonban sikerült még idejekorán elmenekülnie Konstantinápolyból. Ekkor fogant meg Musztafa Kemal lelkében az elhatározás, hogy nem tűri tovább a török nép gyalázását, hanem felgyújtja a török nép lelkében szunnyadó őserő tüzét és a török újjászületési mozgalmat megszervezte és annak élére állva, felszabadítja a törökséget ellenségei rabszolgájára alól.

Hogyan gazdálkodnak az osztrákok Nyugatmagyarországon?

Az ezerlakosú Savanyukutra ötszáz hivatalnokot küldtek

A Torontól wieni szerkesztőségétől.

Wien, okt. 19.

Néhány nap múlva az osztrák-magyar új határ az újabb klügazítások megejtése után végleges lesz. Ebből az alkalomból nem árt foglalkozni azzal, hogy vajdonképpen milyen állapotokat is teremtetek az osztrákok Nyugatmagyarországon. Egy wieni lap, a „Wiener Sonn- und Montagszeitung” igen jellemző esetet leplez le. A wieni lap szerint Savanyukut, mióta osztrák uralom alá került a Sauerbrunn lett, fokozatosan lezültek. A kedvelt nyaralóhelyet azelőtt egy jegyző igazgatta, aki ügyeit úgy az állam, mint a lakosság legnagyobb megelégedésére intézte el. Mióta Savanyukut osztrák lett, az 1000 lakost számláló Savanyukuton nem kevesebb, mint 500 hivatalnok helyezkedett el, akik verejtékező fáradotnak azon, hogy a jegyző agentáit elintézzék. Általában, mint a sáskahad szállotta meg a hivatalnok sereg az osztrák bevonulás után Nyugatmagyarországot. Savanyukuton sohasem volt lakásínség. Mióta azonban az osztrák közigazgatás áldásait élvezi, ebben a kies városkában is van lakásprobléma. A legszebb és legjobb lakásokat a hivatalnokok számára rekviráltak és a

fürdővendégek részére, akikből pedig a község él, csak néhány közepes lakás maradt. Még az ismert Grim-szanatóriumot is lefogialták és csak néhány szobát hagytak meg a fürdővendégek részére. A savanyukuti háztulajdonosok a hivatalnokok lakásaiért, ird és mond 8000 osztrák korona évi bért kapnak. A lap megjegyzi, hogy ilyen viszonyok között igen nehéz lesz a savanyukuti polgárokból osztrák patriótákat nevelni.

Az osztrák uralom alá került nyugatmagyarországi lakosság azonban ettől a leleplezéstől nem igen várhatja helyzetének javulását, mert ezt nem lehet orvosolni, ez a kiragadott eset jellemzi az egész osztrák közigazgatást és gazdálkodást. Hogy mennyire ilyenek az állapotok egész Ausztriában és mennyire nem várhat javulást az osztrák uralom alá került nyugatmagyarországi lakosság sem, azt egy másik wieni lap, a „Der Montag” hasonló leleplezése világítja meg. Ausztriában a komolyabb elemek már régen panaszkodnak az erdők irtása, a közvagyonok elkötővetylése és a rablógazdálkodás többi jelenségei miatt. Mindannak ellenére az osztrák kormány az elhunyt Károly extralkodó esodaszép kastélyát, a luxemburgi palotát egy francia nevű, de csupa nemzetközi sieberekből álló részvénytársaságnak adta bérbe. A részvénytársaság löversenytermet, orfeumot, kabarét és hasonló kulturintézményeket épít a kastélyban és a kastélyt egy parkban. Az osztrák közigazgatás, amely erre a célra átengedte a gyönyörű kastélyt és parkot, ennek a társaságnak a wieni Burgban adott irodát. A társaság már megkezdte az építkezési munkálatokat, elepelt és eladott minden értékes ingóságot, a gyönyörű park összes fáit kivágatta, a esodaszép tavat lecsapol-tatta és mindent feldúlt. Az állam mindezt a legnagyobb nyugalommal nézte végig. Ez az eset ugyan nem Nyugatmagyarországon játszódott le, de jellemző az osztrák közigazgatásra és egyúttal mutatja azt is, hogy mi vár az osztrákok által megszállott Nyugatmagyarországra és annak lakosságára.

A szerkesztésért felelős: Juhász Ferenc.

Árlejtési hirdetmény.

Boga Sveti Djuradj község 11 községi rendőr részére szükséges téli-ruha készítésére az árlejtést ezenel kiírja.

Közelebbi feltételek a községi bírónál tudhatók meg.

Felhivatnak az erre igényt tartók, hogy ajánlataikat legkésőbbben f. év október hó 22-én délután 5 óráig adják be fenti község irodájába.

1813 Községi előjáróság.

2222—922 sz.

1820

Árverési hirdetmény.

Folyó hó 30-án d. e 8 órakor Bóka község vásárterén nyilvános árverésen el fog adni egy kiselejtett bika és két sertéskan.

Bóka község előjárósága.

ELADÓ. Szép hálószoba, berendezés, több egyéb butoradarab, konyha és háztartási cikkek, ágynemű és fehérnemű, edények, szervizek, férfi és női ruhák, cipők, kalapok, egy vadonatúj zsaket, jutányos áron kapható: Zeljeznicki red 6/7. sz. a.

Eladó egy prima, keveset használt, rövid, keresztthúros

zongora.

Megtekinthető 1796

Miók Péternél, Novi Becsej. Telefon 16

A „Herceg-Bosna” Országos Biztosító Intézet helybeli főügynöksége gyakorlott

1805

üzletszerzőket keres.

ELADÓ: 1812

épületfák, építési szerszámok, állványfák, kötelek, csigák, létrák, bontásból kikerült ajtók és ablakok, két vagon oltott mész, 4000 db vályog, vastartók stb. Bővebbet Petrogradska (Melencei) u. 45.

Azonnal eladó egy családi ház,

áll 4 szoba, konyha és az összes hozzá való helyiségekből. Vétel esetén azonnal beköltözhető. 1800

Korvin utca 3026.

30% -al

minden áru olcsóbb dinár javítás miatt.

Szövetek, selyem, bársony, plüs, barchet, flanell, vászon, zefir stb.

Mindenki győződjön meg mielőtt vásárol

Bosković S. J.-nál

Veliki Beckserek 1799

Kiadja Pleitz Fer. Pál

Saját termésű idei fehér- és vörös **bort** nagyban és kicsinyben, valamint saját kazánomon főzött szilvóriumot és törkölyt a legolcsóbb árban ajánlom

Filip Pája bortermelő Vel. Beckserek, Pasityeva (Tomaseváci) u. 28. szám.

Elvállalok mindenféle gyümölcs-, bor- és törkölycefre-főzést, mozgópálinkafőző kazánommal kívánatra házhoz megyek. Bármely kis mennyiséget is főzök a helyszínen. 1809

Katonazene a Bristol-szálló télikertjében!

Folyó évi október hó 22-én, vasárnap este 8 órai kezdettel a „Bristol”-szálló ujonnan berendezett télikertjében a helybeli katonazenekar teljes orchesterének közreműködésével nagy disznótoros vacsorával és dalmái borkóstoló-estéllyel egybekötött katonazene-hangverseny lesz. Belépődíj nincs.

Számos látogatást kér

Kirtyánszky Szvetozár, a „Bristol”-szálló és vendéglő tulajdonosa. 1817